

PRIMOŽ TRUBAR IN NJEGOV ČAS PRIMOŽ TRUBAR AND HIS TIME

DEKD v Trubarjevih krajih
EHD in Land of Trubar

2008

TABORSKI DNEVI 2008 - 20.in 21. september - Podbrezje, Tabor

Kulturno društvo TABOR Podbrezje tudi letos prireja **TABORSKE DNEVE**.

TABORSKI DNEVI so uvrščeni v vseevropsko prireditev DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE, ki že osemnajsto leto poteka od Lisbone do Petrograda, kot skupen projekt Evropskega sveta in Evropske komisije.

Sobota, 20. Septembra 2008 ob 18.00 v cerkvi na Taboru in v Pirčevem domu na Taboru

Pisateljica Mimi Malenšek o svojem raziskovalnem delu in romanu Plamenica

Pisateljica Mimi Malenšek, odraščala je v Podbrezjeh, bo gost na Taborskih dnevih. Spregovorila bo o svojem romanu Plamenica v katerem se na literarni in raziskovalni način posveča Primožu Trubarju. Roman je izšel leta 1957 in pisateljica je zanj dobila nagrado Društva pisateljev. Kot sama pravi je težko pisala, težko je prišla do arhivov, posebno v tujini. Spregovorila bo o svojem načinu pisanja, o raziskovalno literarnem načinu pristopa, o iskanju gradiva po arhivih. Na Taboru jo bosta o tem delu in njeni pisateljski poti spraševala sam Primož Trubar in njegova žena.

Srečanje bomo začeli v taborski cerkvi s koncertom skupine Capella Carniola. Skupina goji srednjeveško glasbo, ki jo izvaja na historičnih glasbilih. Prisluhnil bomo zvokom spineta, šalmaja,opreklja, dud,

Nedelja, 21.septembra 2008 ob 9.00 v cerkvi na Taboru

NEDELJSKA SV. MAŠA, KOT SO BILE VČASIH

Le starejši se še spominjamo latinskih maš, ki so bile odpravljene v letu 1971. Papež Benedikt XVI pa je v svojem apostolskem pismu duhovnikom naročil, da maše spet lahko darujejo v latinskem jeziku.

Prisluhniti koralnemu petju in latinski sveti maši ni vedno možno, sploh pa v takem okolju, kot ga ponuja taborska cerkev Marije Sedem Žalosti. Petje pripravlja podbreški pevski zbor.

OČE NAŠ

*Oče naš, ki si v nebesih,
posvečeno bodi tvoje ime,
pridi k nam tvoje kraljestvo,
zgodí se tvoja volja
kakor v nebesih tako na zemlji.
Daj nam danes naš vsakdanji kruh
in odpusti nam naše dolge,
kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom,
in ne vpelji nas v skušnjava,
temveč reši nas hudega.
Amen.*

PATER NOSTER

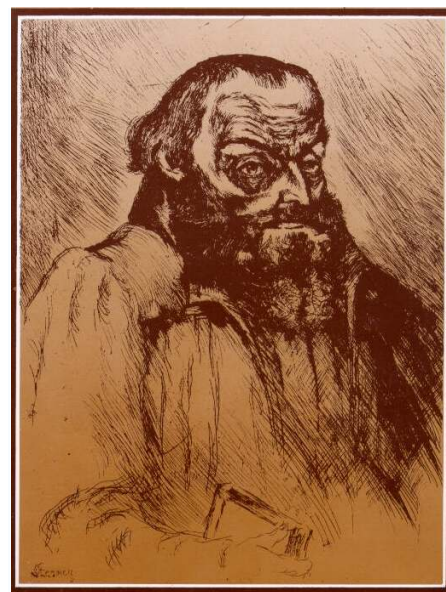
*Pater noster, qui es in caelis
Sanctificetur nomen tuum;
Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua
Sicut in caelo et in terra
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.
Et dimitte nobis debita nostra,
Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.
Et ne nos inducas in tentationem;
Sed libera nos a malo.
Amen.*

Stati inu obstati

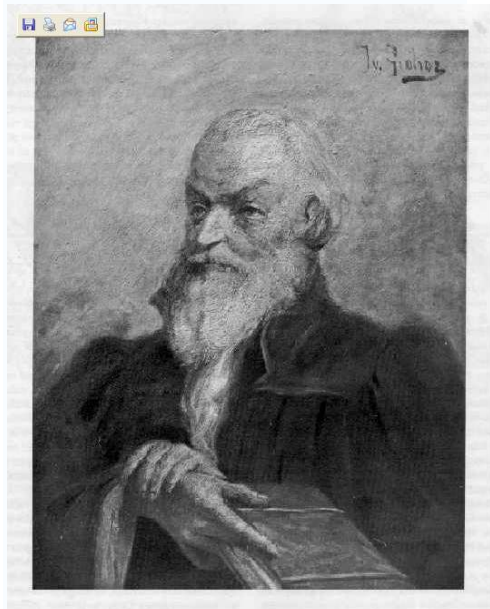

Primož Trubar se je rodil v Rašici pri Velikih Laščah tesarju in mlinarju Mihi, podložniku turjaških grofov, in materi Jeri. Leta 1520 je oče Miha prosil Turjačane za dovoljenje, da se sme sin Primož šolati za duhovski stan. Dvanajst let mu je bilo, ko je šel z doma. Šolal se je eno leto na Reki, nato dve leti v Salzburgu; tam se je moral preživljati s cerkvenim petjem. Več različic govori o razlogih za njegovo selitev iz Salzburga v Trst. V Trstu se je znašel pri škofu Bonomu; pri njem je bil za osebnega služabnika, razen tega pa je pel kot član pevskega zbora v stolnici. Ko je bil star devetnajst let, mu je Bonomo že dodelil župnijo Loko pri Zidanem mostu. Trubar jo je kmalu izročil vikarju, sam pa odšel v bogoslovno službo na Dunaj, kjer je ostal dve leti. Leta 1530 ga je škof Bonomo posvetil za duhovnika in ga določil za vikarja v Laškem, kjer je pridigal v duhu Erazma Rotterdamskega in seznanjal ljudi z nauki, ki jih uče evangeliji. Pred jezo faranov, ki so mu grozili, saj so jih njegove pridige v novem duhu vznemirjale, se je umaknil v Ljubljano, kjer je sprejel mesto stolnega pridigarja. Zaradi njegovih nazorov ga je deželni glavar leta 1540 pregnal in Trubar se je ponovno zatekel v Trst pod okrilje škofa Bonoma, ki mu je dal službo slovenskega pridigarja. Bonomo ga je vnemal za gesla in razmišljanja švicarskega reformatorja Kalvina. Bonomo je kmalu dosegel pri ljubljanskem škofu Kacijanarju, da je Trubarja imenoval za kanonika. V Ljubljano se je vrnil leta 1542.

Pod novim škofom Urbanom Tekstorjem, ki je bil vnet katolik, je Trubar dobil službo vikarja v Šentjerneju na Dolenjskem. Tam naj bi uredil gospodarstvo župnije, dejansko pa so pripravljali teren, da Trubarja zaprejo. To je pravočasno izvedel, se sprva skril, nato pa v letu 1548 pobegnil v Nürnberg v Nemčijo. Na Nemškem je Trubar dobil službo pridigarja v Rothenburgu ob Tauberi in se kmalu oženil z Barbaro, hčerjo Matije Sitarja iz Kranja. Prestopil je k augsburški veroizpovedi in bil pravi protestant. Začel je uresničevati zamisel pridobivanja Slovencev za novo vero s slovensko tiskano besedo. Da bi ustregel praktičnim potrebam, je sestavil najprej katekizem in abecednik. Za osnovo knjižnega jezika je vzel govor svojega rojstnega kraja Raščice, torej osrednje slovensko narečje, za katerega je menil, da ga razumejo vsi Slovenci. Knjižici sta bili natisnjeni z gotskimi črkami in sta izšli v tisoč izvodih. Trubar je tako postal začetnik slovenske književnosti. Kmalu po izidu prve knjige je Trubar dobil župnijo v Kemptenu ob tirolski meji. Zelo prav mu je prišla zveza s Petrom Pavlom Vergerijem, bivšim modruškim in koprskim škofom, ki je bil tedaj pri wurtemberškem vojvodi Krištofu kot svetovalec. Z Vergerijevo pomočjo je Trubar leta 1555 izdal v ponovni izdaji prvi slovenski knjigi Catechismus in Abecedarium, po Vergerijevem nasvetu v latinici, ter Ta Evangelii Svetiga Matevža in prevod Vergerijevega italijanskega dela Ena molitev tih kerščenikov (beguncev).

Sledilo je povabilo Trubarju s strani deželnih stanov, da bi sprejel v Ljubljani mesto superintendanta (protestantskega dekana). Trubar je imel v tem času veliko dela, dobil je župnijo v Urachu in prevzel vodstvo biblijskega zavoda. Trubar je samostojno izdal Svetiga Pavla ta dva listi h tim Korintarjem inu ta h tim Galatarjem. Junija 1561 se je odpravil v Ljubljano, kjer so ga veličastno in prisrčno sprejeli. Uredil je slovensko protestantsko cerkev in dosegel, da so po pomembnih krajih na Slovenskem nastavili pridigarje. Žal je kmalu prišel v spor s Klombnerjem, ker je hotel dati v tisk zbirko protestantskih cerkvenih pesmi dvomljljive kakovosti.

Po dveh mesecih bivanja v Ljubljani se je vrnil v Urach. Tam je Trubar neumorno delal naprej.

Naslednje leto, spet v juniju 1562, se je Trubar vrnil kot superintendent v Ljubljano. Močno je bil zaposlen, vendar je še nadalje pisal nemška posvetila za hrvatske knjige, ki so jih izdajali v Ugnadovem zavodu. Sestavil in izdal je Cerkevno ordningo (1564), to je cerkveni red za slovensko cerkev. S tem redom je posegel v pravice deželnega kneza, ki je dal knjigo zapleniti, Trubarja pa izgnati.

Po vrnitvi v Nemčijo se je za stalno naselil v Derendingenu, kjer je bil župnik do smrti. Trubar je tu izdal leta 1566 Ta celi psalter Davidov, nov Abecedarij in nemško slovenski Ta celi katehismus in druga dela.

Za kratek čas se je leta 1567 vnovič vrnil na Slovensko, da bi za nekega nemškega teologa od turških ujetnikov v Ljubljani in Ribnici kaj več poizvedel o koranu.

Po sedmih letih 1574 je dal v tisk tretjo izdajo pesmarice z naslovom Ta celi katehismus...inu pejsni. Leta 1577 je Trubar končal svoje življenjsko delo s prevodom Noviga testamta puslednji dejlj; pet let pozneje pa je v celoti ponovno izdal popravljen Ta celi novi testament. Zadnje njegovo delo je prevod Lutrove Hišne postile, ki jo je šele devet let po njegovi smrti izdal njegov mlajši sin Felicijan.

Trubar je umrl v starosti oseminsedemdeset let v Derendingenu, kjer je tudi pokopan.